

השבת של רבי והחן הנורסולב

ויקרא

אל משה.. (א,א)

וזה בחינת ויקרא אל

משה הדא הוא דכתיב שמע

ישראל וכו' (מאמר מרדכי - פרשת

ויקרא) כי זה המקרא נאמר אחר גמר הקמת

המשכן המבאר בכל הסדרים הקודמים בספר שמות

עד שמסים ובבא משה אל אלה מועד וישמע את הקול וכו'

ואחר-כך מתחיל ויקרא אל משה וידבר ה' אליו. ויקרא הוא לשון

סתום ונעלם כי לא נאמר כלל מי קרא אותו כי מרמז על ההוא טמיר ונעלם

שהוא למעלה מכל השמות שמשם קרא אותו ואחר-כך וידבר ה' אליו כי אחר-

כך נתלבש בבחינת שמותיו הקדושים ודבר עמו.

וזה בחינת אלף זעירא דויקרא שמרמז על אלף אורות שנעלמו ממנו על-ידי חטא

העגל שמחזירים לו בכל שבת שזהו בחינת ישמח משה וכו' כמובא הינו כי אחר

החטא נעלמו ממנו כמה אורות על-כן אי אפשר לקבל האור כי אם דרך כמה

בחינות שזהו בחינת ויקרא אל משה ואחר-כך וידבר ה' אליו כי צריך להקדים

הקריאה להדיבור כמו שאמרו רבותינו ז"ל לכל דברות וכו' כי אי אפשר לקבל

האור בפעם אחד רק צריך להקדים הקריאה ולהלביש ולמעט האור עד שיקבל

הדבור.

וזהו הדא הוא דכתיב שמע ישראל וגו' הינו כי כשרצה משה לגלות לישראל

יחודו ואחדותו יתברך התחיל מקדם בתיבות שמע ישראל ואחר-כך אמר ה'

אלקיני ה' אחד ולא אמר תכף ה' אלקיני וכו' בזה הורה שאי אפשר להכלל

באחדותו יתברך כי אם על ידי בחינת שמיעה בחינת שמע ישראל דהינו שצריכין

לשמע ולדבק עצמו היטב אליו יתברך ולבטל עצמו לגמרי ואז יכול להמשיך על

עצמו אחדותו ויחודו יתברך וזהו שמע ישראל שמע דייקא בחינת דבקות

ובטול אל האין סוף ועל-ידי זה יהיה נמשך עליך אמנות אחדותו

יתברך בחינת ה' אלקיני ה' אחד...

ועתה מובן ומקשר היטב דברי הפליאה הנ"ל שמקשר

פסוק שמע ישראל לפסוק ויקרא אל משה כי הם בחינת

אחת ממש כי ויקרא אל משה ואחר-כך וידבר ה' אליו

שזהו מחמת שצריכין לקבל האור דרך כמה מדרגות

והתלבשות מנשמע לנעשה וזהו בעצמו בחינת

שמע ישראל וכו' שצריכין מקודם לשמע

ולהכין עצמו היטב ולבטל ולדבק עצמו אל

אור האין סוף ועל-ידי זה נמשך עלינו אמנות

אחדותו יתברך בשלמות... (לקוטי הלכות - הלכות

מעקה ושמירת נפש ד' - אות ז')

אדם כי יקריב מכס קרבן לה' מן הבהמה.. (א,ב)

עיקר כוונת כלל כל הקרבנות כדי להעלות הנפש מחי למדבר

מבהמה לאדם, ועל-כן כשאדם חוטא ונמשך אחר תאוות הגוף על-כן

צריך להביא קרבן בהמה שעל-ידי זה חוזר ומכניע בחינת בהמה בחינת גוף

ומעלה הנפש לבחינת אדם בבחינת (ויקרא א) אדם כי יקריב מכס קרבן לה' מן

הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, כי על-ידי הקרבן עולה

מבהמה לאדם... (לקוטי הלכות - הלכות חדש ג' - ד')

אם עולה קרבנו.. (ויקרא א'; ג')

וזה בחינת קרבן עולה, שמכפר על הרהור הלב, כמו שאמרו רבותינו זכרונם

לברכה (מ"ר ויקרא פ"ז), כמו שכתוב: והעולה על רוחכם (יחזקאל כ, לב) -

שעולה מכפר הרהור. כי יש בחינת (תהלים לח): לבי סחרחר; כי יש קלפה,

שהיא מעקמת ומסבבת הלב בעקומים וסבובים ובלבולים הרבה, והיא בחינת

קלפת נגה, ועל-כן נקרא סחרחר, תרגום של סביב: סחור סחור, בחינת (יחזקאל

א): ונגה לו סביב, כי היא בחינת תרגום, כמובא (עיין בליקוטי א' סימן יט), ועל-

כן כתיב בלשון תרגום. וכשאדם נופל לשם, שזה בחינת מקומות המטנפים, ואזי

מבקש וצועק "איה" מקום כבודו, וזה בעצמו תקונו, כי חוזר ושב אל הכבוד

העליון, שהוא בחינת "איה"... וזהו בחינת עולה, בחינת (בראשית כב): ו"איה"

השה לעולה; שבחינת "איה" היא בחינת שה לעולה, לתקן ולכפר הרהור הלב,

שבה ממקומות המטנפים כנ"ל, כי על-ידי בחינות "איה" נתתקן ועולה משם

כנ"ל. וזה בחינת תשובה, כי זה עיקר התשובה, כשאדם מבקש ומחפש אחר

כבודו יתברך, ורואה בעצמו שרחוק מכבודו יתברך, ומתגעגע ושואל ומצטער

"איה" מקום כבודו, וזהו בעצמו תשובתו ותיקונו כנ"ל, והבן היטב. (לקוטי

מוהר"ן ב' - סימן י"ב, עיין שם)

ונפש כי תקריב קרבן מנחה.. (א,ב)

וכמו שפירש רש"י (ע"פ מנחות ק: ד): לא נאמר נפש אלא במנחה, מי דרכו

להקריב מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו. 'נפש' זה בחינת רצון

והשתוקקות חזק
במסירת נפש. כי כל
הקרבנות של בהמות ועופות

שסומכין עליהם ושוחטין אותם וכו' זה

בחינת זביחת היצר כמובא, אבל המנחה אין בה

שחיטה, והיא בחינת קרבן עני, אין עני אלא מן הדעת

(נדרים מא.), היינו מי שהוא עני במעשים טובים ואין בו דעת

לזבח את יצרו לגמרי ואף-על-פי-כן הוא רוצה להקריב קרבן לה'

נתנה לו התורה עצה שיקריב את נפשו הינו רצונו, שזהו בחינת קרבן מנחה

שנאמר בה נפש שהיא קרבן עני שאין בה שום שחיטה ואף-על-פי-כן היא יקרה

מאוד בעיני ה' יתברך מאחר שרצונו חזק כל כך לה' יתברך עד שגם הוא בעניותו

הגדולה אינו מונע את עצמו מלהקריב קרבן לה', דהינו בחינת קרבן מנחה שהוא

בחינת נפש בחינת רצון. (לקוטי הלכות - הלכות ברכת הריח ה' - אות ח')

מלח ברית אלקיד.. (ב,ג)

אמרו רבותינו ז"ל: נאמר 'ברית' במלח ונאמר 'ברית' ביסורין כי היסורין

הם בחינת מלח, שפולטין מהאדם כל הדמים רעים, שמהם באין כל התאוות

וכל החטאים, שמשם נמשכין כל הכפירות וכל הקשיות וחסרון אמונה. ועל-כן

כשזוכה על-ידי יסורין להתעורר בתשובה ולפשפש במעשיו ולפתח ולנקב לבו

האבן, שזה בחינת מליחה בכלי מִקְבָּב דייקא, אז זוכה על-ידי-זה לגרש ולפלט

כל הדמים הרעים, שהם כל התאוות, ולזכות לאמונה שלמה. וכן על-ידי תענית

בהתעוררות התשובה ולב נשבר כנ"ל, זוכה גם-כן לזה. (לקוטי הלכות - הלכות

חלב ודם ד' - אותיות י"א לפי אוצר היראה - יסורין וישועה, י"ג)

(השמטות - לה, לה)

רבינו ז"ל אמר: כשפועלים באיזה דבר

בדרכי נעם, ולפעמים נדמה שבכוח היו פועלים יותר - שידעו,

שבכל זאת בדרכי נעם אפשר הרבה יותר לפעול.

מהצדיק רבי יצחק לייב הגדול,

תלמיד רבינו ז"ל, שהיה מקודם בעל-מופת גדול,

שהיה משתמש בקבלה מעשית והיה מפרסם

גדול בעולם, ושמע הרב הצדיק רבי נחום

מטשארנאביל, ונסע בדרכו דרך הרב ר' יצחק

לייב הנ"ל, והפילו לירידה גדולה. ותכף נסע רבינו

ז"ל להדרך הזה, ועבר על יד ר' יצחק לייב הנ"ל.

ואמר רבינו ז"ל לעצמו: האם זו חכמה להפיל אדם

לירידה? להעלות אדם מירידה, זוהי חכמה! והשתטח הר"ר

יצחק לייב הנ"ל לפני רבינו ז"ל שיקרבו, וקרבו רבינו ז"ל בתנאי

שלא יעשה עוד מופתים, ושכל השנה הזאת יסע אתו למקומות

שהיה נוסע ומראה מופתים, ויאמר שהוא אינו רבי, וכן עשה, ותמיד

הראה רק על רבינו שהוא רבי. ופעם אחת היה רבינו ז"ל בדרך, והגיע עת

המנחה ולא היה מים, והיה מצטער מזה. ענה הר"ר יצחק לייב לרבינו ז"ל,

שיתן לו רשות ויעשה עיגול עם המטה שלו ויהיה מעין-מים, ונתן לו רשות ועשה

מעין, וטבל עצמו רבינו ז"ל, ורצה הוא גם-כן לטבול. אמר לו רבינו ז"ל: אתה,

לא!

(מרי ישראל אודסה, זצ"ל - המשך)

חסיד הגיע לרבי ישראל יחד עם עולה חדש המתקשה

בשפה העברית ובעבודת השם...

"הוא צריך לבקש איזה אדם ירא שמים וילמדו יחד, ומה שלא יודע - ישאל.

כל מה שהוא לא יודע - שואלים. לפעמים עניין זה, לפעמים עניין אחר -

שואלים.

שישמע לרבינו ויקיים, מה שיוודע יקיים, יאמין ויקיים. להתחזק, לא לפול

ולא להניח עצמו לפול חס-ושלום. לא לפול בשום אופן. צריכים להתגבר,

מלחמה! בוודאי, במלחמה צריכים להיות גיבור, להתגבר, ולא לפול. ורבינו

הקדוש לא נתן לנו לפול בשום אופן.

שלא יתייאש, שלא יפול. שלא יפול ולא יבוש משום אדם, רק מהשם יתברך

בעצמו. להתפלל אליו בכל יום ויום, לדבר אליו כמו שאנחנו מדברים. להתפלל

לשם ולהאמין בשם באמת, ולא להסתכל על כל העולם שאין להם תורה ואין

להם מצוות.

להתפלל לשם: "אבא רחמני, אתה רחמן, רחם עלי והאר לי הדרך הטוב

איך לשמר התורה והמצוות". זה העיקר, אם לא זה - אין חיים, אין עולם כלל.

לעילוי נשמת מרת בלרה בת דיאמנטא , ת.נ.צ.ב.ה.

להתפלל להשם יתברך כמו שיכול, ולדבר כמו שאנחנו מדברים ולספר לו הכל, להתפלל לפניו שייתן לו שכל להתגבר ולעסוק בתורה תפילה וילקוטי תפלות', כן.

אמונה ובטחון. בטחון בשם, **אשרי אדם בוטח בך**, לבטח בשם ולבקש אותו על כל דבר תמיד, אז נזכה לכל טוב...

אם אתה תמשיך ללכת באמת בעבודת השם, השם יתברך יעזר לך ויתן לך מתנות טובות. כן, השם יתברך יעזר לו, העיקר הוא הרצון ולא לפול, זה העיקר - שלא יתייאש ולא יפול, רק יתחדש תמיד, יתחיל מחדש. שיתקרב להשם יתברך באמת, בכל כוחו, שיתגבר בגבורה גדולה. תתפלל לשם בכל יום. יהיה לו הכל, כל הישועות.

שלא יפול, יש כבר ברוך השם רבינו הקדוש בעולם, יש כבר תפילות כאלו בעולם וילקוטי מוהר"ן'י כזה בעולם, ותורה כזה, תפילה כזה.. 'לקוטי תפלות'. 'לקוטי תפלות' האלו - שיקנה, וגם-כן 'לקוטי הלכות', 'לקוטי עצות' ו'משיבת נפש', 'השתפכות הנפש', אלו הספרים שגלה רבינו, הם תיקונים רפואות וישועות לכל אחד - איך שהוא, איך שעבר עליו. הוא נותן לנו תקונים לכל דבר לכל ימי חיננו, לנו ולזרענו ולכל אדם. הוא מתקן ומחדש - רבינו הקדוש! הוא צריך לקר'א המעשיות, מה שזה המעשיות.. מעשיות כאלה שיהיה כל החיות של כל העולם, של כל ישראל. מעשיות כאלו.. אין מעשיות כאלה! ברוך השם, הוא צריך לשמח מאוד ולהודיע גם להבנים שיש רבי נחמן מברסלב בעולם. אני מברך אותך שתזכה להתגבר על כל המכשולים, על כל הדברים שהם מרחקים מן האמת. שתזכה להתקרב להשם יתברך באמת. שתזכה לתשובה שלמה, לכל טוב, השם יתברך יתן לו כל המתנות וכל הישועות במהרה. (ההמשך יבוא)

עצות

(עצות המבוארות - מועדי ה', פסח א,ב)

ימי חדש ניסן ימי תשובה הם כמו ימי חדש תשרי. היינו שכמו בחדש תשרי, בימי ראש השנה, יום כפור, סכות ושמיני עצרת, צריך לעסוק בתשובה ובענייני יראת השם וקיום המצוות יותר מכלל השנה, כך גם בניסן צריך לעסוק בתשובה וביראת השם וקיום המצוות יותר משאר ימות השנה.

● ניסן הוא בחינת תיקון הברית. היינו שחדש זה מסגל לתיקון הברית יותר מכל עת אחרת בשנה, אם עוסקים בעצות המסגלות לתיקון הברית, כמבאר בספרי רבינו זכרוננו לברכה, שמידת השמחה מועילה מאוד לתיקון הברית. היינו שלא לתת לעצבות ולדאגות לשלש על המוח ועל הלב, רק להתחזק במידת השמחה, הן בהרחבות גשמיות, כפי שמבאר רבינו את הפסוק (תהלים ד, ב) "בצר הרחבת ליי", הן ברוחניות צריך להתחזק בשמחה על ידי הנקודות הטובות שמוצא בעצמו, כמבאר בלקוטי מוהר"ן (ח"א סימן רפ"ב) בתורה "אזמרה לאלקי בעודי". ועל ידי מידת השמחה כראוי, ממשיכים את קדשת חדש ניסן ושמחתו לכל השנה כולה, שכל השנה כולה יוכל להתחזק בשמחה כראוי, ועל ידי זה יציל ממקרה לילה רחמנא לצלן, ויזכה לתיקון הברית.

תפילה

(לקוטי תפילות ב - תפילה ה)

... ותעזרנו להמשיך קדשת חדש ניסן, ראש חדשים, עלינו ועל כל-ישראל. וכשם שהוצאת בו את עמך ישראל מגלות מצרים, ערות הארץ, שהוא פגם הברית, כן ברחמיך הרבים, תושיעני ותגאלנו בכל דור ודור, בכל שנה ושנה, לכל נפש ונפש מעמך ישראל, שתצילנו כלנו בכוח קדשת החדש הזה ראש חדשים ראשון הוא לחדשי השנה, שהוא חדש ניסן הקדוש, גאֶלת וישועת ישראל, שנוכה כלנו על-ידי-זה לגאֶלת הנפש באמת, שתגאלנו ותפדה נפשנו מהרה מבאר שחת מטיט היוון, ותוציאני ממצלות ים. ותציל נפשתינו האַמללות מאוד מפגם מקרה לילה חס ושלוש ולא נכשל בעוון זה לעולם, אנחנו וצאצאיו וצאצאי עמך בית ישראל מעתה ועד עולם, לא בשוגג ולא במזיד, לא באנס ולא ברצון. אבינו מלכנו חמל עלינו, ואבינו מלכנו חוס ורחם עלינו, אבינו מלכנו חמל על עוללנו וטפנו. ותעזרנו להמשיך קדשת ושמחת ניסן על כל השנה כולה, ונזכה להיות בשמחה תמיד, ולהביא תמיד שחוק ושמחה ועז וחדוה בכל המלאכים הקדושים, ויהיה הוד והדר לפניהם עז וחדוה במקומם בכל השנה כולה, כמו בחדש ניסן. ונזכה תמיד ליתן חיזוק ותקף להמלאכים הקדושים על-ידי שמחתנו, ויתחזקו המלאכים הקדושים תמיד בכל עז ותעצומות. ויבטלו כוח השדים והקליפות, ולא יתנו להם שום ניקה מהשפע הקדושה היורדת לנו, עד שנוכה למאכלים ומשקאות מבררים, ולהנצל על-ידי-זה מטומאת מקרה לילה חס ושלוש, ולהיות קדושים וטהורים תמיד...

מכתב

(ספר אבי הנחל - חלק ב - מכתב יו)

ליקירי וחביבי, החושק וחומד וכוסף לדרש לחפש ולבקש, לתור ולחפור ולמצא תעלומות והחתרת המים עמקים המחיים ומקשרים נפשתינו ונפשות כל ישראל לשרשם, ומרפאים כל תחלואי הערות והמרות שלנו ושל הדור הזה ושל הדורות הבאים לנצח, שאין להם רפואה רק על-ידי המים חיים אלו שנתגלו מחדש בעולם שהם כל נחמתנו ותקוותנו וכל חיותנו לדור דור לנצח. יש שמשוקעים כל-כך בתאוותיהם עד שעושין מעשה בהמה ממש, ואף-על-פי כן הם רוצים להתחכם והם חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים, ורוצים

לחקר חקירות בידיעת אלקותו יתברך על-פי חכמות חיצוניות חס ושלוש. גם בין הכשרים קצת שעדיין לא יצאו בשלמות ממעשה בהמה נמשך ונשתלשל פגם וטעות זה, עד אשר ברבוי זְהֵמת תאוותיהם רוצים להמציא חדשות ואומרים דעות זרות וחכמות של שקר בדרכי עבודת ה'.

צריכים יגיעות גדולות לברר ולזכך את הנפש מזוהמת הנחש, מעצת רשעים המסתירים האמת בחכמות חיצוניות ואפיקורסות של חכמי הטבע, ולזכות לתכלית הארת האמת והאמונה בתכלית השלמות, לדעת אמתת אלקותו יתברך.

אנחנו בני ישראל מְזוהרים מלקבל עצות מהמנהיגים מפרסמים של שקר שהם בחינת מנחשים וקוסמים שמסריחים ומבלבלים את המוח, ושעל-ידם נפגמת כל התורה, רק להיות תמים עם ה' ולקבל כל העצות מהחכם האמת ותלמידיו הקדושים, כי עיקר שלמות התורה הוא על-ידי החכם האמת. זה צריכין לידע, שבשביל לזכות לעצה אמתית שעל-ידה יזכה להצלח לנצח, צריכין ליישב עצמו הרבה ולבקש ולהתחנן הרבה להי' יתברך שיזכה לעצות שלמות שיזכה על-ידם לאחרית טוב.

עיקר תיקון העצה הוא כשגומרין עם העצה מה שצריכין. כי מה שבא על עצה במלחמה ומצליח על-ידה לפי שעה ואחר-כך נתהפך הגלגל ונופל, על-ידי זה בודאי אין זו עצה טובה. ועיקר העצה הטובה היא כשזוכה על-ידה לאחרית טוב. ועל-כן כל עצות העובדי כוכבים ומזלות הם עצות נבערות עצות הפוכות מן האמת, כי אף-על-פי שמצליחים על-ידה לפי שעה ומושלים על ישראל, אבל אחריתם עדי אובד ועליהם נאמר "ה' הפיר עצת גויים הניא מחשבות עמיס", בחינת "עוזה עצה ותופר" וכו'. כי הם מתיעצים בכל פעם לכלות ישראל לגמרי חס ושלוש, כמו שכתוב "על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך, אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד", אבל הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם ולא ייחם לגמר עצתם.

עיקר הישועה הוא שלמות העצה, כשהי' יתברך מאיר עיני האדם ונותן לו עצה איך להנצל ממה שצריך להנצל בגוף ונפש, כמו שכתוב "ותשועה ברב יועץ", וכן בספרי קבלה נקראים העצות ישועות.

דע, כי כל עיקר הגאֶלה תלויה רק בזה שיתגלה ויזרח אור רבנו ולהרים את דגל רבנו בעולם, שיתודע לכל שבהתקרבות אליו ז"ל מאירים כל האורות אשר צריכים להאיר על-ידי משיח צדקנו. על-ידי הספרים הקדושים של הצדיק זוכין לעצות שלמות, שכל אחד יכול לתת עצה לנפשו בכל מקום אשר הוא שם.

כבר דברתי עמך הרבה בעזרת ה' יתברך מהנחל נובע וכן כל ספריו הקדושים לפניך, מי יתן שתעסוק בהם תמיד ותלך בדרכיו הקדושים בכל עת, ואנו צריכים לומר אלפים אלפים פעמים אשרינו על כל תורה ותורה ועל כל חדוש וחדוש שזכינו לקבל ממנו, לולא תורתו שעשונוני - לא היינו יכולים להתקים עתה באחרית הימים האלה בצוק העתים האלה אשר באו מים עד נפש לכל אחד, ותהלה לאל בחסדו הגדול הפליא לעשות עמנו גלות תורות כאלה ועצות עמקות כאלה על כל דבר ודבר בדרכים נפלאים מאוד, בדרך תמימות ופשיטות גמור השוים לכל נפש, ואף-על-פי כן הכל נמשך ממעיני הישועה ממים עמקים עצה וכו', עמקים עמקים מאוד מאוד אשר אפלו מי שבא במעמקי מים ושבלת טפתהו יכול למצא גם שם את ה' יתברך ולהתקרב אליו מכל מקום שהוא, ולמען ה' לבל יתישנו בעיניך חס ושלוש חס ושלוש דברינו, כי הם מתחדשים בכל יום. אשרי המשים לב להם "מיר האבין זיך מער ניט מחיה צוזיין נאר מיט דעם וואס מיר ווייסין פון אזוי א אמתען רבי זכותו יגן עלינו" (אין לנו עוד במה להחיות את עצמנו כי אם במה שאנו יודעים מרבי כזה אמתית זכותו יגן עלינו) ועל כחו אנו נשענים כי לעולם לא נבוש. ותדע מחדש כי זכינו להיות מזרע ישראל, ובחסדו הנפלא נפשינו כצפור נמלטה מפח יוקשים מהעלמות והסתרת נקדת האמת המעאיר עתה בכל העולמות, מכל שכן בעולם הזה, כי מעצם שחכת המעשים וכסילות השכל נחשך האור ונעלם מאוד עד שרבים לא די שאינם נהנים מאורו הגדול אף גם הם חולקים ומתנגדים עליו מאוד, ואני מזהירך ומזרזך שתזכר זאת בכל יום ויום היטב היטב בכל מה שעובר עליך. ברוך ה' אשר עזרנו עד הנה רחמי להיות נקרא על שמו הגדול, כן יוסיף חסדו עמנו בזה ובבא להיות נכלל עמו ונפשנו תהיה נכללת לנצח בתוך כלל כל הנפשות הנקראים על שמו ז"ל.

אוהבך הנאמן, המעטיר בעדך תמיד. ישראל דב אודסר

השתפכות הנפש

(סימן מח - המשך)

עוד מובא שם, אשר פעם אחת אמר מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, לאדונו מורנו ורבנו הקדוש, זכר צדיק לברכה, בדרך קובלנא: **יגעתי בקראי נחר גרוני כלו עיני מייחל לאלקי** (תהלים סט,ד). והרים אדונו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, את ידיו מעט ואמר בלשון רכה: אם כן מה לעשות, כלומר כי בודאי אסור להרהר אחריו יתברך ובודאי צדיק השם. אחר כך אמר לו: הלא אם דוד המלך עליו השלום אמר: יגעתי בקראי נחר גרוני, היה כפשוטו, שכבר קרא כל כך, עד שהיה עייף ויגע ממש בקראו ונחר גרונו ממש בפשטות, אבל אתה, תהילה לא-ל, עדיין בכוחך וכו'.